

**Wojewódzki Urząd Statystyczny
w Wałbrzychu**

**Ludność
Miasta
Ząbkowic Śląskich**

**Wałbrzych
1990**

Opracowanie: Zespół pracowników Oddziału Terenowego WUM w Zabkowicach Śląskich
pod kierunkiem Danuty DOBIEŚ-ZŁO

Projekt okładki: Krzysztof JĘDRZEJC

ZMS.Zam.066/90-100

1023

Ludność Miasta Ząbkowic Śląskich

Publikacja niniejsza przedstawia zjawiska demograficzne zachodzące w latach 1945 - 1989 w Łąkwowicach Śląskich. Obejmuje informacje dotyczące stanu, struktury, ruchu naturalnego i wydrótkowego ludności w ujęciu tekstowo-tabelarycznym i graficznym.

Jest to pierwsza publikacja obrazująca zagadnienia ludnościowe Łąkwowic Śląskich w tak dalekiej retrospekcji. Zakres tej retrospekcji jest zmienny w zależności od dostępności danych.

Ze względu na charakter publikacji pominięto w niej wyjaśnienia metodologiczne.

Zofia Haatink

Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego
w Wałbrzychu

Wałbrzych, październik 1990 r.

Ludność
Mieszkańcy
Łąkwowic Śląskich

Ząbkowice Śląskie położone są nad rzeką Badańką /lewy dopływ Syzy Kłodzkiej/, na Przedgórzu Sudeckim na wysokości około 280 m n.p.m. Do roku 1973 obszar miasta obejmował 3,9 km², a po przyłączeniu wsi Świdno - 11,9 km². Po kolejnej zmianie granic miasta w 1983 roku /przyłączenie części wsi Zwólcza i Tarnów/ Ząbkowice Śląskie zajmują obszar 14 km², co stanowi 0,34 % ogólnej powierzchni województwa wałbrzyskiego.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 1968 roku mieszkali tu 17104 osoby, tj. 2,3 % ludności województwa. Gęstość zaludnienia miasta wynosząca 1222 osoby na 1 km² była prawie 7 krotnie wyższa niż średnia w województwie.

Ząbkowice Śląskie są miastem ośrodkiem przemysłowym; znajdują się tu cztery uspołecznione zakłady przemysłowe /Elektrotechniczna Spółdzielnia Pracy "Włsin", Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, Usługowa Spółdzielnia Pracy, Dolnośląskie Zakłady Wytwarzania Aparatury Precyzyjnej "Ema-Pael"/, w których zatrudnionych jest około 2249 osób.

Miejscowym potentatem przemysłowym liczącym się na rynku krajowym i zagranicznym jest "Ema-Pael", producent głównie aparatury niskiego napięcia i rozdzielnic dla budownictwa.

Ząbkowice Śląskie stanowią też centrum jednego z najbogatych rolniczych rejonów województwa. Tu mają swoją siedzibę instytucje i organizacje rolnicze pracujące dla całego rejonu.

W mieście działa Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Księżki Henrykowskiej, a także Publiczna Biblioteka Pedagogiczna. Istotne znaczenie dla pokarmienia kultury materialnej Ziemi Ząbkowickiej ma otwarta w 1972 roku Regionalna Izba Pamiątek sfinalizowana w XVI-wiecznym dworcu.

Ząbkowiczanie dbający o kondycję fizyczną mają do dyspozycji stadion i basen kąpielowy. Działa tu mający ponad 40-letnią historię Klub Sportowy "Orzeł" oraz międzyшкоlny Klub Sportowy "Swit".

PIERWSZE DNI

Wchodzące w skład I Frontu Ukraińskiego Wojska Armii Radzieckiej dowodzone przez gen. płk. Iwana Karownikowa wkroczyły do Ząbkowic Śląskich 9 maja 1945 roku i wyzwoliły miasto.

W pierwszych dniach czerwca 1945 roku władzę w mieście przejęła polska administracja. Miasto nie było zniszczone, ale brakowało ludzi do pracy w organizowanych urzędach, zakładach i instytucjach użyteczności publicznej. Niewydawała się kolej, poczta, telegraf.

W kronice miasta z roku 1945 m.in. czytamy:

Czerwiec

- władze polskie przejęły telegraf, pocztę i telekomunikację,
- powstaje Powiatowa Komenda Milicji Obywatelskiej,
- rozpoczęła działalność:
- Komitet Powiatowy PPR,
- Komitet Powiatowy PPS,
- powołanie Powiatowej Komendy Straży Pożarnej i Państwowego Urzędu Repatriacyjnego;

24.06.

30.06.

Lipiec

- 7.07. - uruchomienie Teatru Miejskiego - pierwszego teatru polskiego na Ziemiach Odzyskanych,
- powołanie Zarządu Powiatowego ZMW;

Sierpień

- powołanie Zarządu Powiatowego Stronictwa Ludowego,

Wrzesień

- 3.09. - uroczyste otwarcie ratusza jako siedziby polskich władz miejskich, podczas którego pierwszy burmistrz Żąbkowie Śląskich Ludwik Sufajda wznosił na maszt flagę narodową jako symbol objęcia władzy,
4.09. - otwarcie pierwszej szkoły podstawowej.
19.09. - powołanie do życia pierwszej szkoły średniej - Państwowego Gimnazjum i Liceum Kształkującego;

Październik

- uruchomienie Szpitala Miejskiego,
- rozpoczyna pracę:
- pierwszy zakład - Cukrownia "Żąbkowice Śląskie",
- Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa, późniejsza GS "Samopomoc Chłopska";

Listopad

- powstaje Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego;

Grudzień

- powołanie Powiatowego Zarządu Organizacji Młodych
Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych,
15.12. - uruchomienie pierwszego sklepu

STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

Pierwszą najbardziej wiarygodną informację o liczbie ludności Żąbkowice Śląskich dostarczył Powszechny Sumaryczny Spis Ludności z dnia 14 lutego 1946 roku. Od roku 1938 liczba ludności stwierdzona tym badaniem statystycznym zmniejszyła się o 7,1 %. Głównym powodem tego była akcja wysiedlania ludności niemieckiej.

Według stanu z 31 grudnia 1945 roku w całym powiecie żąbkowickim zamieszkiwało 32897 Polaków i 77993 Niemców. Ludność niemiecka była wysiedlana głównie do angielskiej strefy okupacyjnej w dwóch etapach.

Pierwszy etap nastąpił wiosną 1946 roku; wówczas powiat żąbkowicki opuściło około 22 tysięcy Niemców. Drugi etap wysiedlania w sierpniu 1946 roku w zasadzie rozwiązał tzw. problem ludności niemieckiej. W końcu października 1946 roku w Żąbkowicach Śląskich mieszkali 9036 Polaków i 232 Niemców.

W chwili wyzwolenia w Żąbkowicach Śląskich mieszkali również Żydzi. Sprawozdanie Wydziału Ewidencji i Statystyki Centralnego Komitetu Żydowskiego w Polsce za kwiecień 1947 roku podaje liczbę 658 Żydów zamieszkałych w mieście.

Niemniernie ważnym i skomplikowanym problemem, który musiał rozwiązać władze polskie w pierwszych latach swojego istnienia, była akcja osadnictwa. Żąbkowice Śląskie, jak i teren całego powiatu żąbkowickiego, nie ucierpiały w wyniku działań wojennych, dlatego też od pierwszej chwili można było rozpocząć tutaj normalne życie. Największe nasilenie zamieszkania wystąpiło w latach 1945 - 1946.

Z danych spisu ludności przeprowadzonego 31 grudnia 1948 roku na zlecenie Ministerstwa Kier. Odrzyskanych wynika, że w miastach powiatu żąbkowickiego "polska ludność rodzima" stanowiła 178 osób, przesiedleńcy i repatrianci z ZSRR - 5004 osoby, repatrianci i reemigranci z innych krajów - 744 osoby oraz migranci z Polski centralnej - 10008 osób /w czasie spisu brano pod uwagę miejsce zamieszkania osadników w sierpniu 1939 r., nie zaś skąd osadnik przybył/.

Osadnictwo miało w wielu wypadkach charakter amorsyjny i chaotyczny; struktura zasiedlenia napływającej ludności nie odpowiadała w pełni potrzebom powiatu żąbkowickiego.

W czasie, który upłynął między Powstaniem Sumarycznym Spisem Ludności z 1946 roku, a Narodowym Spisem Ludności z 1950 roku, liczba ludności Żąbkowic Śląskich zmniejszyła się o 2750 osób, tj. o 27,2 % /skutek akcji wysiedlania Niemców/.

Tabl. 1. Ludność - stan w dniu 31 XII

LATA	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
1946 ^{a/}	10127	.	.	.	.
1950	7377	3413	3964	1844	116
1951	7958	3722	4236	1990	114
1952	8231	3839	4392	2058	114
1953	8760	4052	4708	2190	116
1954	.	.	.	.	.
1955	9755	.	.	2439	.
1956	9974	4752	5222	2494	110
1957	10301	4904	5397	2575	110
1958	10768	5116	5652	2692	110
1959	11338	5378	5960	2835	111
1960 ^{b/}	11717	5458	6259	2929	115
1961	12076	5663	6413	3019	113
1962	12297	5790	6507	3074	112
1963	12604	5940	6664	3151	112
1964	12805	6046	6759	3201	112
1965	12856	6099	6757	3214	111
1966	12899	6136	6763	3225	110
1967	13368	6384	6984	3428	109

a/ Stan w dniu 14 II b/ Stan w dniu 6 III

LATA	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyźni
1968	13895	6546	7349	3499	110
1969	13870	6592	7278	3556	110
1970	13895	6546	7349	3569	112
1971	14406	6780	7626	3694	112
1972	14790	.	.	3792	.
1973	15495	7322	8133	1321	111
1974	15594	7403	8191	1333	111
1975	15648	7429	8219	1315	111
1976	15775	7460	8315	1326	111
1977	15891	7505	8386	1335	112
1978 ^{a/}	16260	7608	8572	1365	111
1979	16456	7816	8640	1363	111
1980	16482	7850	8632	1385	110
1981	16384	7739	8645	1377	112
1982	16417	7752	8665	1380	112
1983	17029	8161	8868	1216	109
1984	17001	8114	8887	1214	110
1985	16995	8115	8880	1214	109
1986	17137	8167	8970	1224	110
1987	17249	8201	9048	1232	110
1988 ^{a/}	17104	8087	9017	1222	111
1989	17126	8143	8983	1223	110

a/ Stan w dniu 6 XII.

We wszystkich latach, z wyjątkiem lat 1981, 1984, 1985 i 1988, liczba ludności wzrastała z roku na rok. W związku ze zmianami granic administracyjnych miasta w roku 1973 i 1983 zanotowano nieco wzrost w porównaniu z poprzednim okresem wzrost ludności.

W całym analizowanym okresie /lata 1946-1988/ największa gęstość zaludnienia przypadła na rok 1972 - 3792 osoby na 1 km². Wyraźne zmniejszenie się gęstości zaludnienia nastąpiło w 1973 roku /o 2471 osób na 1 km² w porównaniu z rokiem poprzednim/ i w 1983 roku /o 164/, co było wynikiem wspomnianych zmian granic administracyjnych miasta.

Zmiany w strukturze ludności według płci mają istotny wpływ na rozwój wielu zjawisk demograficznych /zależności, urodzenia, zgony/ oraz na kształtowanie się życia rodzinnego.

Tabl. 2. Leczność według płci i wieku

LATA	Ogółem	W wieku lat								
		poni- żej 15 lat	15-19	20-24	25-39	40-54	55-59	60-64	65 lat i wię- cej	
1970	r	13895	3776	1603	1237	3080	2421	527	451	800
	m	6546	1890	771	552	1468	1168	222	176	299
	k	7349	1886	832	685	1612	1253	305	275	501
1978	r	16260	3973	1266	1470	3965	3135	741	454	1256
	m	7688	2014	608	723	1913	1453	341	189	448
	k	8572	1959	658	747	2052	1682	400	266	808
1988	r	17104	4114	1326	940	4165	3245	960	880	1474
	m	8087	2080	683	511	1964	1517	432	371	529
	k	9017	2034	643	429	2201	1728	528	509	945

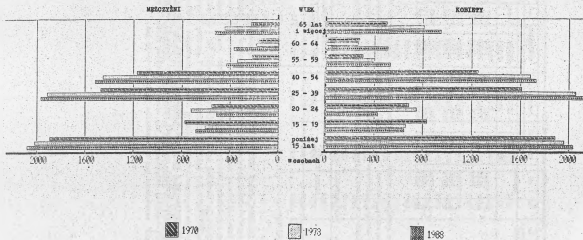
W całym omawianym okresie w Żąbkowicach Śląskich występowała liczebna przewaga kobiet nad mężczyznami /tablica 1/. Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet na 100 mężczyzn osiągał najwyższe wartości w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych /114, 116/. Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany w poszczególnych grupach wieku.

Tabl. 3. Współczynnik feminizacji w grupach wieku

GRUPA WIEKU	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	
	1978	1988
OGÓŁEM	111	111
Poniżej 15 lat	97	98
15 - 19	108	94
20 - 24	103	84
25 - 39	107	112
40 - 54	116	114
55 - 59	117	122
60 - 64	141	137
65 lat i więcej	180	179

Z danych wynika, że w roku 1988 w grupach wiekowych od 0 do 24 lat występuje liczebna przewaga płci męskiej, natomiast poczynając od wieku 25 lat występuje przewaga ludności płci żeńskiej zwiększająca się wraz ze wzrostem wieku. W roku 1978 wyższą stopę feminizacji zanotowano już w przedziale wieku od 15-19 lat.

Struktura ludności według płci i wieku.

Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie ludności na podstawie danych ze spisów powszechnych przedstawia poniższa tablica:

Tabl. 4. Struktura ludności według wieku

GRUPY WIEKU	1970	1978	1988
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Poniżej 15 lat	27,2	24,4	24,0
15 - 19	11,5	7,8	7,8
20 - 24	8,9	9,0	5,5
25 - 39	22,2	24,4	24,4
40 - 54	17,4	19,3	19,0
55 - 59	3,8	4,6	5,6
60 - 64	3,2	2,8	5,1
65 lat i więcej	5,8	7,7	8,6

Ludność w wieku poniżej 15 lat to prawie 1/4 całej populacji /w 1970 r. - blisko 1/3/. Taki sam udział mają mieszkańcy w wieku 25 do 39 lat.

Spółczesne Ząbkowice Śląskich należy więc do młodych w sensie demograficznym, ten. charakteryzuje się stosunkowo wysokim odsetkiem dzieci i młodzieży oraz stosunkowo niskim odsetkiem ludności w tzw. wieku poprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, że udział osób powyżej 65 roku życia dość wyraźnie.

Ząbkowice Śląskie charakteryzuje również stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, mimo że wskaźnik ten obniżył się z 61,3 % w 1978 roku do 57,9 % w roku 1988.

Zmiany w strukturze wieku ludności w podziale na grupy: przedprodukcyjną, produkcyjną i poprodukcyjną przedstawia tablica:

Tabl. 5. Struktura wieku ludności

LATA	OGÓŁEM	MĘŻCZYZNI	KOBIECY
Ludność ogółem-100			
Ludność w wieku przedprodukcyjnym			
1970	35,8	37,8	34,0
1978	29,3	31,3	27,5
1988	30,5	32,6	28,7
Ludność w wieku produkcyjnym			
1970	56,5	57,6	55,4
1978	61,3	62,9	59,9
1988	57,9	60,9	55,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym			
1970	7,7	4,6	10,6
1978	9,4	5,8	12,6
1988	11,6	6,5	16,1

Struktura omawianych grup wiekowych w prezentowanych latach uległa pewnym zmianom. Nastąpił wyraźny wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym /o 3,9/, głównie kobiet, wzrost odsetka grupy produkcyjnej /o 1,4/ oraz spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym /o 5,3/. Powyższe wskaźniki świadczą o procesie starzenia się ludności miasta. Zjawisko to potwierdzają również współczynniki obciążenia ludności produkcyjnej grupami nieprodukcyjnymi. W roku 1978 na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przypadało 63, a w roku 1988 już 73 osoby w wieku nieprodukcyjnym /przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym/.

Udział ludności czynnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności miasta w roku 1988 stanowił 44,7 % i był niższy niż w roku 1978 o 4,6, natomiast wyższy o 6,1 od udziału z roku 1960. Czynni zawodowo w roku 1988 to w 90 % pracujący poza rolnictwem.

Tabl. 6. Ludność według źródeł utrzymania

LATA	Ludność ogólna	Utrzymujący się		Utrzymujący się głównie z pracy						Utrzymujący się również z niezarobkowych źródeł
		se źródła poza-rolniczych	z rolnictwa	czynni zawodowo			utrzymywani			
				razem	poza rolnictwem	w rolnictwie	razem	poza rolnictwem	w rolnictwie	
1960 . . .	11717	11095	622	4523	4330	193	5874	5445	429	1320
1970 . . .	13695	13291	604	6494	6218	276	5713	5385	328	1774
1978 . . .	16260	14921	1339	8014	7246	768	5355	4784	571	2891
1988 . . .	17104	15738	1366	7640	6880	760	5468	4862	606	3996

W 1978 roku udział czynnych zawodowo w rolnictwie był ponad 2-krotnie wyższy niż w 1970 roku, co było wynikiem przede wszystkim powiększenia obszaru miasta o wieś Sadłną, w której przeważającą liczbę stanowiła ludność utrzymująca się z rolnictwa.

Tabl. 7. Wskaźniki dynamiki źródeł utrzymania

WISZCZEGÓLNOŚCI	1960	1970	1978	1988
Ludność utrzymująca się z pracy:				
w rolnictwie	100,0	97,1	215,3	219,6
czynni zawodowo	100,0	143,0	397,9	393,8
utrzymywani członkowie rodzin . . .	100,0	76,5	133,1	141,3
poza rolnictwem	100,0	120,6	134,5	141,8
czynni zawodowo	100,0	143,6	167,3	158,9
utrzymywani członkowie rodzin . . .	100,0	98,9	87,9	89,3
Ludność utrzymująca się ze źródeł niezarobkowych	100,0	134,4	219,0	302,7

Dane wskazują na wzrost liczby osób utrzymujących się z niezarobkowego źródła. Jest on następstwem wielu czynników, w szczególności zjawiska starzenia się ludności oraz korzystnego systemu świadczeń społecznych /weselnizacja emerytury, płatne urlopy wycho-

wzrose/. W roku 1960 ludność utrzymująca się z niezarobkowego źródła stanowiła 11,3 % ogólnej liczby ludności, w roku 1970 - 12,7 %, w roku 1978 - 17,8 %, natomiast w 1988 roku już - 23,4 %.

Strukturę ludności utrzymującej się z pracy /tan. z pominięciem osób utrzymujących się ze środków niezarobkowych/ przedstawia tablica:

Tabl. 8. Czynni i bierni zawodowo utrzymujący się z pracy

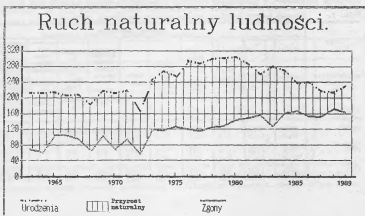
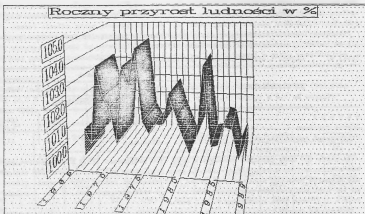
WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata			
	1960	1970	1978	1988
	w odsetkach			
O G O Ł E N N E	100,0	100,0	100,0	100,0
Czynni zawodowo	43,5	53,2	59,9	58,3
Utrzymywani członkowie rodziny	56,5	46,8	40,1	41,7

Na każde 100 osób czynnych zawodowo w roku 1960 przypadało 129,9 utrzymywanych członków rodzin, w tym: w rolnictwie - 222,3, poza rolnictwem - 125,7. W roku 1988 obciążenie czynnych zawodowo utrzymywanych przez nich członkami rodzin było znacznie niższe, na 100 czynnych zawodowo przypadało wówczas 71,6 osób utrzymywanych, w tym w rolnictwie - 79,7 oraz poza rolnictwem - 70,7 osób.

Obserwacja danych liczbowych ze spisów powszechnych pozwala zauważyć, że nastąpiły zmiany w strukturze zatrudnienia w poszczególnych działach gospodarki narodowej. Udział zatrudnionych w dziale "przemysł" był w 1988 roku o 10,8 % niższy niż w 1960 roku. Spadek udziału zatrudnienia w tych latach wystąpił również w działach "handel" i "administracja państwa". W pozostałych działach gospodarki narodowej zatrudnienie rosło.

Tabl. 9. Ludność czynna zawodowo według działów gospodarki narodowej

LATA	Czynni zawodowo									
	razem	prze- mysł	bu- dow- nic- two	rol- nic- two i leś- nic- two	trans- port i związ- ność	han- del	gospo- darka komi- nalna i miesz- kanie- wa	nas- ta- wia- nia, kult- tura i sztu- ka	och- rona zdrowia i opie- ka spo- łecz- na	adminis- tracja państwa i wy- miar sprawie- dliwości, organi- zacje społecz- ne i inne
1960 . . . a	4523	1896	153	196	308	622	146	347	372	483
b	100,0	41,9	3,4	4,3	6,8	13,8	3,2	7,7	8,2	10,7
1970 . . . a	6494	2796	518	279	532	647	279	505	409	529
b	100,0	43,0	8,0	4,3	8,2	10,0	4,3	7,8	6,3	8,1
1988 . . . a	8014	3200	628	783	591	828	298	560	618	508
b	100,0	39,9	7,8	9,8	7,4	10,3	3,7	7,0	7,7	6,4

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego wskazują na wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa Łątkowie Śląskich /tablica 10/.

Tabl. 10. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia

WYKSZTAŁCENIE	1970	1978	1988
Wyższe	2,6	4,3	5,9
Średnie	17,8	27,3	32,2
Zasadnicze zawodowe i podstawowe	61,0	59,6	57,3
Bez wykształcenia	18,6	8,8	4,6

Wzrósł odsetek ludności posiadającej wykształcenie wyższe z 2,6 w 1970 roku do 5,9 w 1988 roku oraz udział ludności z wykształceniem średnim z 17,8 do 32,2. Zmniejszył się udział ludności z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia.

RUCH NATURALNY I WPROWOKOWY LUDNOŚCI

Ruch naturalny oraz migracje ludności to podstawowe czynniki kształtujące zarówno liczbę ludności jak i jej strukturę według podstawowych cech demograficznych. Materiał informujący o przebiegu tych procesów w mieście jest niestety niepełny, brak jest bowiem danych z pierwszych dziesięciu powojennych lat /informacje opracowywano dla powiatu łątkowskiego/, a dane dotyczące lat sześćdziesiątych są fragmentaryczne.

Ruch naturalny ludności określają trzy elementy: małżeństwa, urodzenia i zgony.

Tabl. 11. Ruch naturalny

LATA	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	na 1000 ludności			
					Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1963	123	213	69	144	9,8	16,9	5,5	11,4
1964	129	212	62	150	10,0	16,5	4,8	11,7
1965	162	214	105	109	12,6	16,7	8,2	8,5
1966	172	206	105	101	13,3	15,9	8,1	7,8
1967	.	207	96	111	.	15,5	7,2	8,3
1968	.	183	67	116	.	13,4	4,9	8,5
1969	.	217	106	111	.	15,6	7,6	8,0
1970	.	212	68	144	.	15,2	4,9	10,3
1971	.	219	93	126	.	15,2	6,5	8,7
1972	.	168	60	108	.	11,3	4,0	7,3
1973	161	245	119	126	10,4	15,9	7,7	8,2
1974	168	268	117	151	10,8	17,2	7,5	9,7
1975	184	256	126	130	11,8	16,4	8,1	8,3
1976	142	295	120	175	9,0	18,7	7,6	11,1
1977	160	287	116	171	10,1	18,1	7,3	10,8

/dok./

LATA	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	na 1000 ludności			
1978	162	299	125	174	10,0	18,4	7,7	10,7
1979	147	302	128	174	8,9	18,4	7,8	10,6
1980	143	305	144	161	8,7	18,5	8,7	9,8
1981	151	288	148	140	9,2	17,6	9,0	8,6
1982	144	260	156	104	8,8	15,8	9,5	6,3
1983	146	280	126	154	8,6	16,4	7,4	9,0
1984	133	270	161	109	7,8	15,9	9,5	6,4
1985	121	237	165	72	7,1	13,9	9,7	4,2
1986	135	240	153	87	7,9	14,0	8,9	5,1
1987	128	217	151	66	7,4	12,6	8,8	3,8
1988	117	214	172	42	6,8	12,5	10,0	2,5
1989	138	230	163	67	8,0	13,4	9,5	3,9

Liczba zawartych w 1989 roku związków małżeńskich wynosiła 138, tj. o 21 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 15 więcej niż w roku 1963.

Najwięcej związków małżeńskich zawarto w 1966 i 1975 roku, były to lata wyższego natężenia występującego w całym kraju; natomiast najmniejszą ich liczbę zanotowano w roku 1988, kiedy to małubnym kobietom stanęło 117 par.

Tendencje zmian w nasileniu zawierania związków małżeńskich ilustruje wyraźnie współczynnik małżeństw wyrażający liczbę związków na 1000 ludności.

W 1963 roku urodziło się 213 dzieci i do 1971 roku liczba urodzeń utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Zanotowana w 1972 roku liczba urodzeń w wysokości 168 jest najniższą w prezentowanym okresie. W latach siedemdziesiątych i w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych liczba urodzeń była stosunkowo wysoka; obniżenie wskaźnika notuje się od 1985 roku, co było m. in. wynikiem zmniejszenia się liczby kobiet w wieku najwyższej płodności.

Współczynnik urodzeń wyrażający liczbę urodzeń żywych przypadających na 1000 ludności kształtował się podobnie jak liczba urodzeń. Należy zaznaczyć, że współczynnik rodności w latach 1980-1988 ma tendencję spadkową i kształtuje się znacznie poniżej współczynnika ogólnokrajowego.

Tabl. 12. Współczynnik rodności

LATA	Współczynnik rodności	
	Ząbkowice Śląskie	Polaka
1980	18,5	19,5
1981	17,6	18,9
1982	15,8	19,4
1983	16,4	19,7

/dok./

LATA	Współczynnik redności	
	Ząbkowice Śląskie	Polska
1964	15,9	18,9
1965	13,9	18,2
1966	14,0	17,0
1967	12,6	16,1
1968	12,5	15,5

W analizowanym okresie najwyższą umieralność wyrażoną zarówno bezwzględną liczbą zgonów jak i współczynnikami zgonów zanotowano w drugiej połowie lat osiemdziesiątych. W roku 1968 w Ząbkowicach Śląskich zmarły 172 osoby i wielkość ta była prawie 2,5-krotnie wyższa od liczby zgonów z roku 1963. Współczynnik ogólnej umieralności obliczony dla roku 1968 wyniósł 10,0 i stanowił aż 181,8 % poziomu zgonów w 1963 roku. Wysokie wartości przyjmuje współczynnik zgonów niemowląt obciążający liczbę zgonów na 100 urodzeń żywych. Znacznie niższy od średniej wojewódzkiej współczynnik występujący w latach 1977, 1985, 1986 i 1989 nie wynika z określonych tendencji w tym zakresie.

Tabl. 13. Zgony niemowląt.

LATA	Zgony niemowląt	
	w liczbach bezwzględnych	na 1000 urodzeń żywych
1963	5	23,4
1964	8	37,7
1965	10	46,7
1966	7	33,9
1967	5	24,2
1968	5	38,2
1969	10	46,1
1970	5	23,6
1971	4	18,3
1972	3	17,9
1973	3	12,2
1974	6	22,4
1975	3	11,7
1976	7	23,7
1977	2	7,0
1978	4	13,4
1979	6	19,9
1980	4	13,1
1981	3	10,4
1982	5	19,2

LATA	Zgony niemowląt	
	w liczbach bezwzględnych	na 1000 urodzeń żywych
1983	4	14,3
1984	4	14,8
1985	1	4,2
1986	1	4,2
1987	5	23,0
1988	4	18,7
1989	2	8,7

Penion przyrostu naturalnego określony jest przez liczbę urodzeń i zgonów. Wielkości absolutne przyrostu naturalnego w latach 1963 - 1989 przedstawia tablica 11.

Druge połowa lat siedemdziesiątych to utrzymywanie się przyrostu naturalnego na stosunkowo wysokim poziomie. Od roku 1984 następuje wyraźny jego spadek, a najniższą wielkość /42 osoby/ osiąga w roku 1988.

Trend współczynników przyrostu naturalnego kształtuje się podobnie jak wielkości absolutnych. Rok 1963 i 1964 oraz lata 1976 - 1979 to wysoki poziom współczynnika przyrostu naturalnego, natomiast tendencję malejącą współczynnika wykazują lata 1984 - 1988.

Współczynniki żywotności demograficznej określające relacje między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w latach 1963 - 1989 przedstawia wykres

Przebieg krzywej prezentującej kształtowanie się tych współczynników znajduje odzwierciedlenie w ewolucji krzywej stopy przyrostu naturalnego. Najwyższy współczynnik żywotności demograficznej zanotowano w roku 1964, kiedy to na każdy zgon przypadało 3,4 urodzeń żywych. Rok 1988 wykazał najniższą stopę przyrostu naturalnego.

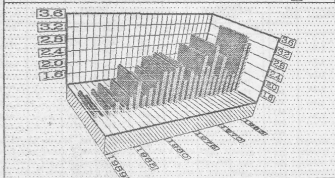
Migracje obok urodzeń i zgonów mają decydujący wpływ na zmiany stanu i struktury ludności oraz na przebieg procesów demograficznych.

Ruchy wędrowskie w Łąckowicach Śląskich w latach 1970 - 1989 charakteryzowały się zmiennymi wielkościami.

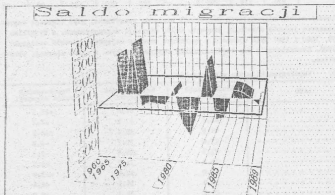
Liczba przesiedlających się średnio w roku ludności /napływ, odpływ/ w analizowanym okresie wynosiła 843 osoby.

W latach 1975 - 1978, 1980 - 1982, 1984 - 1985 oraz w roku 1989 zanotowano zdecydowanie wyższy odpływ niż napływ ludności /ujemne saldo migracji/. Różnica między napływem, a odpływem ludności była najwyższa w 1981 roku - 255 osób. W ciągu całego okresu 1975 - 1989 tylko 5-krotnie saldo migracji było dodatnie, co obrazują dane tablicy.

Liczba urodzeń na 1 zgon

Saldo migracji

Tabl. 14. Migracje ludności

LATA	Napływ				Odpływ				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
1960	1022	431	591	-	757	465	292	-	+265
1965	545	258	287	-	559	345	214	-	-14
1969	872	.	.	.	532	.	.	.	+340
1975	435	146	289	-	511	406	100	5	-76
1976	368	158	210	-	416	277	139	-	-48
1977	448	179	269	-	503	385	109	9	-55
1978	593	268	285	-	612	488	124	-	-59
1979	643	277	365	1	601	468	133	-	+42
1980	349	172	175	2	529	396	133	-	-180
1981	288	122	163	3	543	433	110	-	-255
1982	416	173	243	-	487	298	162	27	-71
1983	624	213	410	1	395	242	136	17	+229
1984	261	140	119	2	398	256	126	16	-137
1985	230	128	101	1	357	210	114	33	-127
1986	320	144	176	-	265	191	74	-	+55
1987	366	125	240	1	320	207	100	13	+46
1988	369	162	207	-	361	205	154	2	+8
1989	316	115	201	-	355	209	121	25	-39

O wielkości ruchów migracyjnych decydowały migracje wewnętrzne, gdyż migracje zagraniczne stanowią jedynie niewielki procent. Saldo migracji zagranicznych, z wyjątkiem roku 1979, 1980 i 1981 było ujemne i w omawianym okresie najwyższą wartość osiągnęło w roku 1985. Kształtowanie się współczynników napływu, odpływu i salda migracji obrazuje tabliona.

Tabl. 15. Współczynniki rachunku migracyjnego

LATA	Współczynnik napływu	Współczynnik odpływu	Współczynnik salda migracji
1960	87,2	64,6	+22,5
1965	42,4	43,5	-1,1
1969	62,9	39,4	+24,5
1975	27,8	32,7	-4,9
1976	23,3	26,4	-3,1
1977	28,2	31,7	-3,5
1978	34,0	37,6	-3,6
1979	39,1	36,5	+2,6
1980	21,2	32,1	-10,9
1981	17,6	33,1	-15,5
1982	29,3	29,7	-4,4

/dok./

LATA	Współczynnik napływu	Współczynnik odpływu	Współczynnik salda migracji
1983	36,6	23,2	+13,4
1984	15,4	23,4	-8,0
1985	13,5	21,0	-7,5
1986	18,7	15,5	+3,2
1987	21,2	18,6	+2,6
1988	21,6	21,1	+0,5
1989	18,5	20,7	-2,2

Największą wartość /87,2/ współczynnik napływu osiągnął w roku 1960. Wielkość ta przewyższała prawie 5-krotnie współczynnik w roku 1989. Brakiem stałych tendencji charakteryzował się również współczynnik odpływu. W roku 1989 jego wartość wynosiła 20,7 i była niższa nieco ponad 3 razy od współczynnika z roku 1960, kiedy to zanotowano najwyższy współczynnik odpływu - 64,6. Wartości współczynnika salda migracji zawierają się w granicach od - 15,5 w 1981 roku do +24,5 w roku 1969.

BIBLIOGRAFIA:

1. J. Kociński - Zamieszanie i zagospodarowanie Dolnego Śląska w latach 1945 - 1949 ze szczególnym uwzględnieniem regionu sułeckiego, Wrocław 1983.
2. T. Szarota - Osadnictwo miejskie na Dolnym Śląsku w latach 1945 - 1948, Wrocław 1969.
3. M. Sodeł - W walce o ład i bezpieczeństwo na Dolnym Śląsku w latach 1945 - 1948, Wrocław 1969.
4. J. Kasprzak - Ząbkowice Śląskie - 700 lat historii, w: Rocznik województwa wałbrzyskiego 1987.
5. Wyniki narodowych śpiewów powszechnych.
6. Materiały statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Wałbrzychu.

Cena 5.000 đ